

PAPALLONES

Una fragilitat que explica moltes coses

Per què?

Les papallones són molt sensibles als canvis del seu hàbitat i augmenten o minven si se n'altera la vegetació, les condicions climàtiques o la qualitat de l'aire, i per tant són bones indicadores de l'estat del nostre entorn.

Com?

S'han comptat i identificat les papallones al llarg d'un camí del pla de les Forques dos cops al mes entre març i setembre.

Resultats

S'han identificat 73 espècies, d'entre les que destaquen la blaveta del serpoll (*Pseudophilotes baton*) i la blaveta del crespinnell (*Scolitantides orion*) per la seva raresa a Catalunya. També se n'han trobat 7 més que són indicadores de la qualitat dels espais oberts, uns hàbitats que van desapareixent per l'emboscament general del medi. Són aquestes:

1. Safranera pàl·lida (*Colias alfacariensis*)

2. Blaveta de la vulnerària (*Polyommatus dorylas*)

3. Blaveta de l'astràgal (*Polyommatus escheri*)

4. Blaveta de la trepadella (*Polyommatus thersites*)
5. Blaveta de la farigola (*Pseudophilotes panoptes*)

6. Murri de la pimpinella (*Spialia sertorius*)

7. Arlequí (*Zerynthia rumina*)

Conclusions

El pla de les Forques té una elevada riquesa d'espècies de papallones comparat amb altres llocs del país, gràcies a la seva situació i mosaic d'hàbitats. Hi trobem força espècies típiques d'espais oberts, que són llocs on la biodiversitat augmenta i que poden fer de tallafocs naturals en cas d'incendi, però que tendeixen a emboscar-se per la manca de gestió agrícola i ramadera. Per tant, convé mantenir aquests ambients oberts.

OCELLS COMUNS

L'empobriment dels camps vs. l'augment dels boscos

Per què?

La majoria d'ocells del nostre país estan protegits. A més, són peques essencials dels ecosistemes on viuen per la seva capacitat d'aprofitar tots els recursos. Per tant, la presència i abundància de les espècies reflecteix l'estat de conservació del medi.

Resultats

S'han identificat 109 espècies, d'entre les que en destaquen 5 pel seu estat de conservació desfavorable a Catalunya. Això ens indica que els voltants de la Seu tenen un mosaic d'hàbitats bastant ben conservat. Aquestes espècies són:

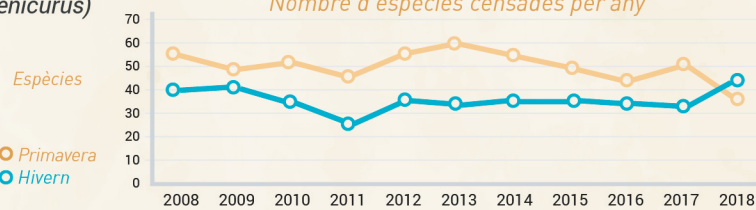
1. Aufrany (*Neophron percnopterus*)

2. Milà reial (*Milvus milvus*)

3. Milà negre (*Milvus migrans*)

4. Tórtora vulgar (*Streptopelia turtur*)

5. Cotxa cua-roja (*Phoenicurus phoenicurus*)

Conclusions

El nombre d'espècies d'ocells dels voltants de la Seu és alt comparat amb altres capitals de comarca gràcies al mosaic d'hàbitats agrícoles i forestals que tenim, i a la ruta migratòria del Segre i del Valira. Malgrat això, la quantitat d'espècies típiques de prats i de marges no és tan diversa com ho podria ser.

MOIXONS DE RIU

Una ribera cada cop més viva

Per què?

La majoria d'ocells del nostre país estan protegits. Per altra banda, l'evolució d'algunes de les espècies que viuen al riu ens informen de la naturalitat de l'ecosistema fluvial, és a dir que ens indiquen si la gestió que se'n fa és adequada per a la conservació de la biodiversitat.

Com?

S'han fet entre 7 i 10 sessions matinals d'anellament cada any a l'època de reproducció en un tram concret del riu Segre, sempre amb el mateix nombre de xarxes parades als mateixos llocs.

Resultats

S'han anellat 41 espècies. La majoria es reproduïen a la zona d'estudi o a prop, tot i que també s'han anellat espècies migradores que no crien aquí. No s'ha fet cap control estranger però s'han trobat exemplars anellats anys abans, la qual cosa ens informa de la seva supervivència. Les espècies més abundants han estat:

1. Tallarol de casquet (*Sylvia atricapilla*)

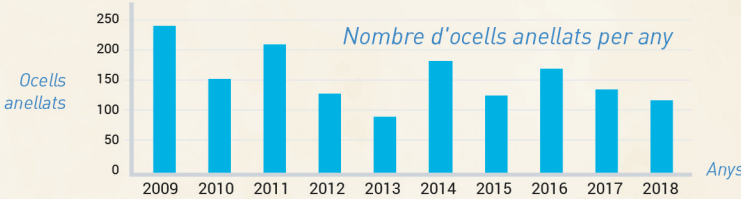
2. Rossinyol (*Luscinia megarhynchos*)

3. Mallerenga carbonera (*Parus major*)

4. Merla (*Turdus merula*)
5. Verdum (*Chloris chloris*)

6. Rossinyol bord (*Cettia cetti*)

7. Boscarla de canyar (*Acrocephalus scirpaceus*)

Conclusions

Els boscos i la vegetació de ribera formen un hàbitat exposat a canvis sobtats, ja sigui per l'acció directa de l'home (dall i tala), ja sigui per causes naturals (pujades i baixades del cabal de l'aigua). La variació dels anellaments d'un any per l'altre no resulta alarmant, i s'explica principalment pel dinamisme de l'ecosistema fluvial i per les condicions meteorològiques de cada temporada.

AMFIBIS

Cara a cara amb l'extinció a nivell local?

Per què?

Totes les espècies d'amfibis estan protegides. A més a més, la capacitat de viure a la terra i a l'aigua els fa bons indicadors de la qualitat d'ambdós medis, i també especialment sensibles als canvis que s'hi produeixen.

Com?

S'han triat 6 punts d'aigua dels voltants de la Seu i un cop al mes entre març i maig s'hi ha buscat postes, larves i adults d'amfibis. Algunes prospeccions s'han fet de nit perquè és quan els amfibis són més actius.

Resultats

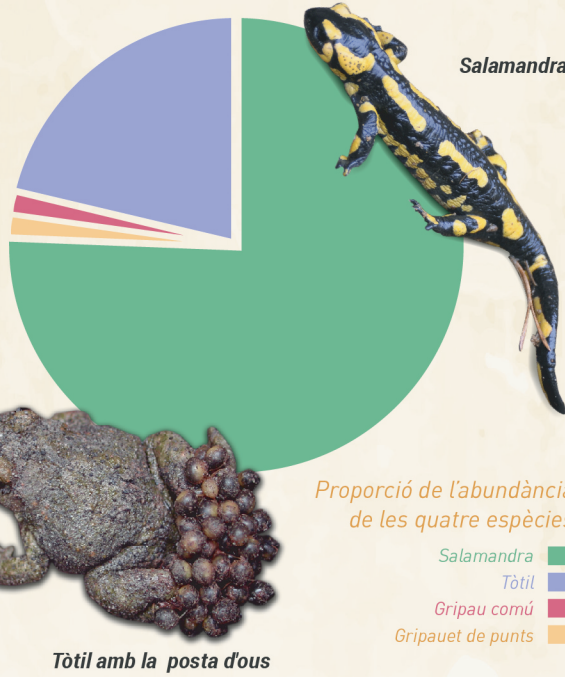
S'han detectat aquestes 4 espècies als punts de control. A prop d'un d'aquests llocs també s'hi ha trobat granota verda (*Pelophylax perezi*):

1. Salamandra (*Salamandra salamandra*)

2. Tòtil (*Alytes obstetricans*)

3. Gripau comú (*Bufo spinosus*)

4. Gripauet de punts (*Pelodytes punctatus*)

Conclusions

La salamandra i el tòtil es mantenen estables, però el gripau comú i el gripauet de punts sembla que hagin desaparegut. La seva davallada, i potser desaparició, és difícil d'explicar, però podria ser per la pèrdua de basses d'aigua i per malalties que afecten molts amfibis a escala global.

Gripauet de punts

Tòtil amb la posta d'ous

Gripau comú

Indicador de tendència:

- +

 Positiva
- Negativa
- =

 Estable/positiva
- =

 Estable/negativa

Quin és l'objectiu del programa de seguiment de bioindicadors de la Seu?

El programa de seguiment de bioindicadors, recollit com una acció prioritària de l'Agenda 21 local, neix l'any 2008 amb l'objectiu de conèixer i preservar els principals ecosistemes del municipi. Aquest programa consisteix en l'anàlisi de diversos grups faunístics i florístics (bioindicadors) que permeten determinar quin és l'estat ambiental de la Seu. Aquí us presentem, per a cada bioindicador, perquè i com s'estudia i quins han estat els principals resultats obtinguts durant aquests 10 anys de seguiment.

També us adjuntem un plànol on podeu veure els punts del municipi on s'han fet els treballs de camp. Amb les dades obtingudes durant aquests 10 anys d'estudi s'ha determinat quina és la tendència de cada bioindicador estudiat (si millora, empitjora o es manté estable), fet que permetrà realitzar diverses accions per millorar la seva gestió. No cal dir que tots podem posar el nostre gra de sorra per tal de millorar i conservar el nostre entorn. Per això us proposem també, al dors del fulletó, un seguit d'accions que podeu fer per cuidar el medi ambient de la Seu.

Cal dir que els anys de seguiment han variat per a cada bioindicador, els que han tingut més seguiment són les papallones, ocells comuns, els moixons de riu i els amfibis. Per aquest motiu tenen major rellevància al fulletó.

Anys de seguiment:

- Boscos de ribera

Seneci del Cap

Om siberià

Budleia

Insectes de riu

Papallones

Amfibis

Ocells comuns
- Oreneta cuablanca

Mussols

Milà reial

Corriol i xivitona

Moixons de riu

Llúdriga

Línies elèctriques

ESTAT AMBIENTAL de LA SEU

10 anys de seguiment (2008-2018)

MILÀ REIAL

El nostre rapinyaire més nombrós

Per què?

El milà reial és una espècie protegida. A més, la població ibèrica de milà reial és de les més importants d'Europa. És un ocell rapinyaire molt característic d'hàbitats mixtos formats per boscos o arbredes i grans espais agrícoles.

Com?

A la tardor i a l'hivern, el milà reial fa estols per ajocar-se. Un vespre al mes entre octubre i març es va anar a comptar els individus que s'ajocaven en una zona de l'oest del nostre municipi.

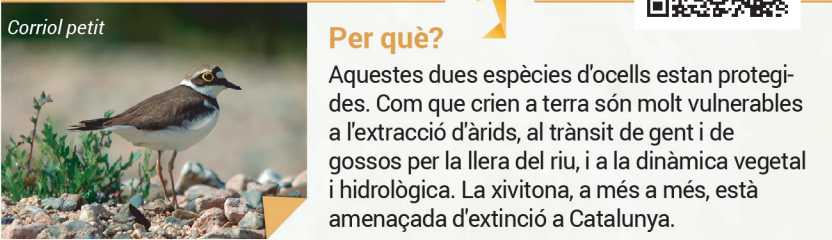
Resultats

La mitjana actual de milans reials que hivernen a prop de la Seu és de 70 individus, però va arribar a ser de 126. Aquesta davallada s'explica pel caràcter oportunista i erràtic de l'espècie: aprofita fonts d'aliment abundant, com per exemple granges i abocadors, i forma els jocs hivernals aquí o allà en funció de la presència d'aquestes fonts d'aliment.

CORRIOL I XIVITONA

Nius amenaçats

Com?

Als mesos de maig i juliol es va fer una prospecció per la canalització del Segre per detectar-hi indicis de la reproducció de les dues espècies. Això és adults en zel, ocells covant o bé presència de pollets.

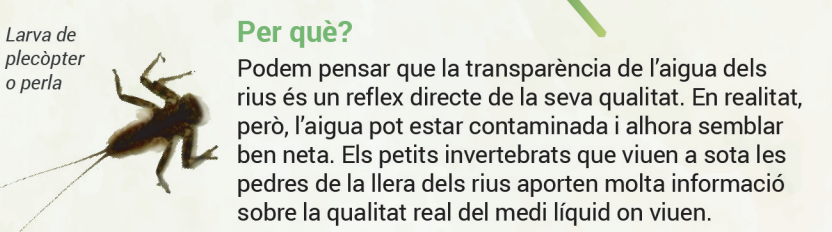
Resultats

Malgrat la vulnerabilitat esmentada que pateixen aquests ocells pel fet de niuar a terra, s'ha constatat la reproducció regular del corriol petit i esporàdica de la xivitona. En alguns casos fins i tot en codolars generats a aquest efecte en el marc de la gestió de la canalització del Segre amb criteris de conservació.

INSECTES DE RIU

Les pedres que parlen

Com?

L'inventari de petits invertebrats fluvials es va fer als rius Segre i Valira, sempre als mateixos llocs i a les mateixes dates. Es van inspeccionar sempre el mateix nombre de pedres de les lleres dels rius i se'n van comptar i classificar les larves i adults dels invertebrats.

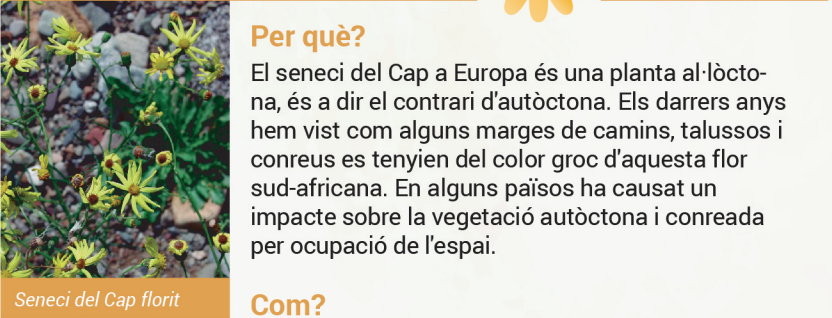
Resultats

La presència i abundància d'alguns invertebrats indiquen diferents nivells de qualitat de l'aigua dels rius. Segons aquest bioindicador, el Segre i el Valira presenten un estat entre bo i mediocre, amb episodis puntuals de contaminació moderada.

SENECI DEL CAP

La flora groga de Ciutat del Cap

Es van determinar quatre nuclis de seneci del Cap: dos en medi agrícola, un en medi urbà i un darrer en medi fluvial. Cada any s'hi va fer una estimació del nombre de mates d'aquesta planta.

Resultats

Malgrat que la vistositat del seneci del Cap quan està florit pot fer creure que n'hi ha molt i a tot arreu, al llarg de l'estudi s'ha comprovat que no s'ha estès tant com la seva presència inicial podia fer sospitar.

ORENETES

A favor del bon veïnatge

Per què?

Les orenetes són moixons protegits per la llei. Aquesta espècie viu al medi urbà i és coneguda per molta gent. La dieta insectívora i el niu de fang la fan una bona indicadora de la qualitat ambiental de les ciutats, i de la sensibilitat de la societat vers la fauna urbana.

Com?

Es van triar 5 colònies d'oreneta cuablanca repartides pel municipi i s'hi va fer una visita a la primavera i una altra a l'estiu per comptar-ne els nius.

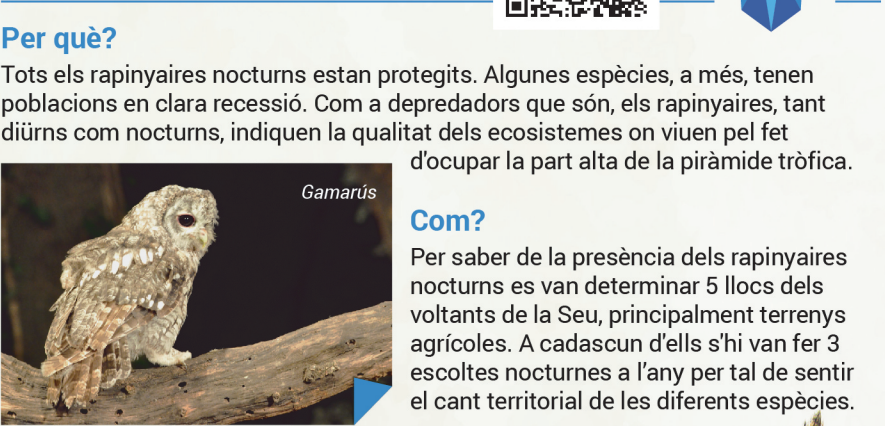
Resultats

S'ha comptat una mitjana anual de 233 nius trencats i 43 d'ocupats per l'espècie. La proporció de nius trencats i de nius actius és clarament negativa, com a conseqüència del rebuig que una part de la nostra població té cap als nius d'oreneta cuablanca

MUSSOLS

Nits cada cop més silencioses

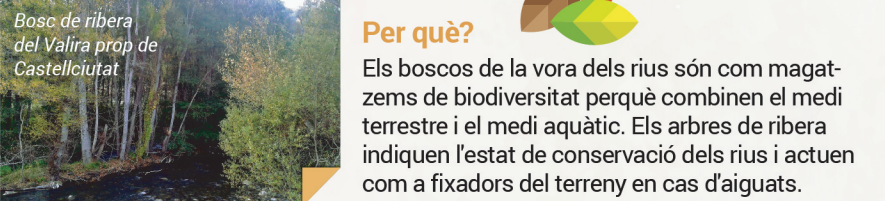
Resultats

L'única espècie detectada ha estat el xot. L'absència aparent de mussol comú i d'òliba estaria en consonància amb la disminució que estan tenint a tot el país, fruit dels canvis d'usos agrícoles i la pèrdua de llocs de nidificació.

BOSCOS DE RIBERA

Una galeria d'arbres especials

Com?

Es van triar dues zones de control al Segre i a Valira. Un cop l'any s'hi van mesurar paràmetres estructurals com la maduresa dels arbres de ribera, la seva naturalitat, la presència d'infraestructures, etc.

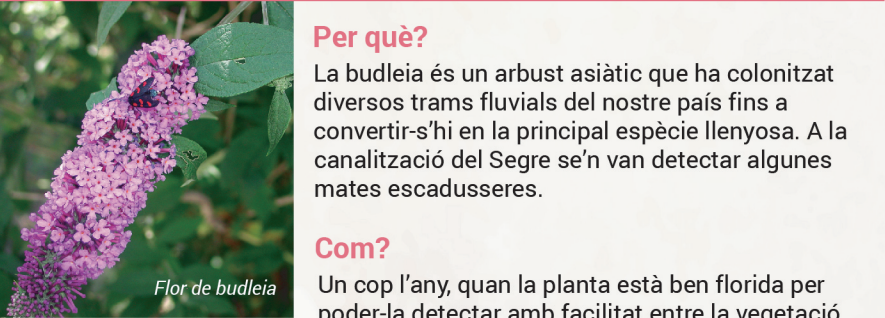
Resultats

Hi ha una notable diferència entre els dos rius estudiats. El Segre s'ha avaluat com de qualitat intermèdia i amb un inici d'alteració important a conseqüència, sobretot, d'estar canalitzat. El Valira, en canvi, té una bona qualitat de bosc de ribera i tot just se'l considera lleugerament pertorbat.

BUDLEIA

Olors i colors massa exòtics

de ribera, es va prospectar tota la canalització del Segre des dels camins paral·lels que la voregen. Es van comptar, georeferenciar i mesurar tots els individus localitzats.

Resultats

La població de budleia a la canalització del Segre era i és anecdòtica. Se'n van trobar 5 nuclis amb una dotzena d'individus en total. Al llarg del temps d'estudi no s'ha comprovat un augment d'aquesta població.

QUÈ POTS FER TU PER MILLORAR LA BIODIVERSITAT DE LA SEU

1. No facis caure els nius de les orenetes, són espècies protegides i els seus nius també. Hi ha solucions perquè no embrutin les façanes.
2. Respecta les plantes dels marges i espais oberts perquè són aliment per a papallones i moixons.
3. Instal·la caixes niu i menjadores en balcons i jardins, així augmentarem la diversitat de la fauna urbana.
4. No tiris runa i residus a vores de camins o rius. Gestiona els residus correctament.
5. Avisa l'àrea de Medi Ambient de l'Ajuntament de la Seu si trobes un ocell mort a sota d'una torre elèctrica, així podrem detectar punts negres d'electrocució i facilitar que la companyia responsable els corregeixi.
6. Renta el cotxes en llocs adequats, evitaràs que sabons i olis puguin contaminar els rius.
7. Si tens una bassa o un punt d'aigua permanent, procura que els amfibis en puguin entrar i sortir amb una fusta o rampa.
8. Vigila que el gos no empaïti animals salvatges, sobretot quan és època de pollets i cadells.
9. És important mantenir els arbusts de les vores dels prats, són llocs de recer, cria i alimentació de petita fauna, alhora que milloren el paisatge.
10. La fusta morta al bosc no fa nosa ni lleig, moltes espècies en depenen.

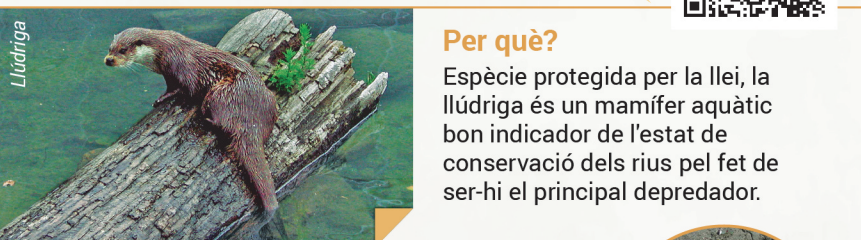
Si vols més informació llegeix els codis QR de cada bioindicador.

Coordinació: Àrea de Medi Ambient de l'Ajuntament de la Seu d'Urgell
Textos: AUBERRIA SL
Fotos: AUBERRIA SL, Pere Josa i Enric Badosa
Disseny: SENT

LLÚDRIGA

N'hi ha però no ho sembla

Com?

Es va determinar un punt a cada riu (Segre i Valira) que permetés de veure una bona làmina d'aigua, i al mes de setembre s'hi va fer una espera d'observació al vespre i una altra la matinada següent.

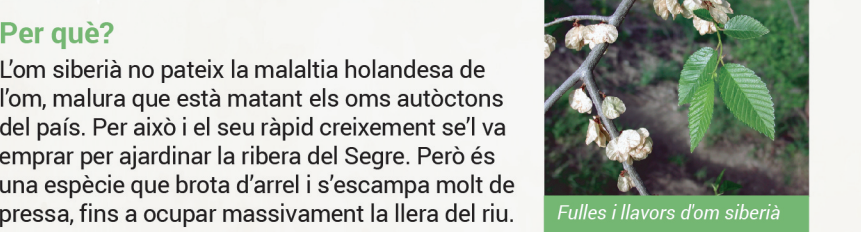
Resultats

No se'n va veure cap, però al llarg del període d'estudi s'han trobat nombrosos rastres de l'espècie als dos rius (petjades, excrements i restes de menjar). També s'han recollit testimonis d'observacions d'exemplars i, malauradament, se n'han trobat algunes d'atropellades. Aquestes proves de presència i observacions revelen l'augment de la població de llúdriga dels nostres rius respecte algunes dècades enrere.

OM SIBERIÀ

Un cosí una mica invasiu

Com?

Es van establir cinc zones de control de petites arbredes d'om siberià a la llera de la canalització del Segre, i cada any se'n van recomptar el nombre d'arbres per classe diamètrica.

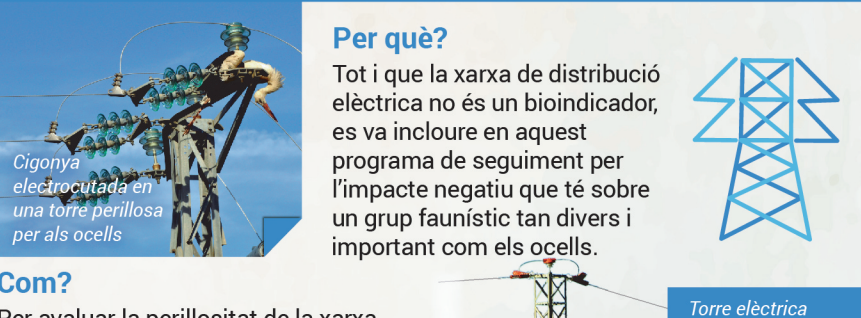
Resultats

Ben pocs oms siberians arriben als 30 cm de diàmetre. En alguns llocs creixen molt atapeïts. Als trams de riu amb arbres de ribera autòctons, l'om siberià no hi té res a fer, mentre que als llocs sense arbres s'hi fa molt. Periòdicament se'n fan tales per tal d'anar-lo eliminant de la llera del Segre.

LÍNIES ELÈCTRIQUES

Cap al mínim risc

Per avaluar la perillositat de la xarxa elèctrica es van resseguir totes les línies del municipi, i es van georeferenciar i catalogar tots els suports.

Resultats

Dels 23 km de línies elèctriques, es va concloure que calia fer actuacions de millora en una part de la xarxa pel risc que alguns suports tenien per a les aus. En col·laboració amb l'empresa distribuïdora del municipi, s'han corregit més de 30 torres elèctriques i està prevista una partida destinada exclusivament a aquesta finalitat durant els propers 5 anys, amb l'objectiu de protegir l'avifauna de la zona.